

Helse - og omsorgsdepartementet
Post boks 8001 Dep
0030 Oslo

Vår sak nr: 948/12 BA Arkivnr: 011:724 Deres ref: Dato:

NOU2011:17 "NÅR SANT SKAL SIES OM PÅRØRENDEOMSORG" - FRA USYNLIG TIL VERDSATT OG INKLUDERENDE

Forbundet har fått saken til høring og oversender følgende merknader:

NTL mener det er positivt at pårørendes omsorgsarbeid formaliseres. Vi er støtter utvalget som ønsker å vri bruk av offentlig økonomiske tilskudd fra kjøp av tjenester fra private aktører innenfor pleie- og omsorg, til kommunale.

Pårørende som arbeidstaker vs. oppdragstaker

NTL mener at de som lønnes for å utføre pleie- og omsorgsoppgaver skal ha like lønns- og arbeidsvilkår, uavhengig av om det er kommunens ansatte eller pårørende som utfører disse oppgavene.

NTL mener det er en dårlig løsning av pårørende "ansettes" av kommunen som en form for oppdragstakere/selvstendig næringsdrivende. Skal pårørende motta skattepliktig lønn fra det offentlige, krever vi at de blir arbeidstakere med rett til sykepenger, ferie, tjenstepensjon, forsikringer osv. NTL mener dette er rimelig, fordi grensene mellom hva pårørende utfører er tilsvarende, eller ligger nært opp til, de oppgaver som kommunenes ansatte. Likhet mellom ansatte og pårørende som utøver omsorg forsterkes av at kommunen vil beskrive/styre hva den pårørende skal utføre av oppgaver og hva kommunens ansatte skal gjøre. Vi peker på at pleie og omsorg som ligger innefor normal omsorg ikke skal lønnes.

Foreslått ny ordning med omsorgsstønad

Dagens ordning med hjelpestønad og omsorgslønn foreslås avviklet og erstattes av en kommunal omsorgsstønad/pleiepenger. NTL støtter utvalgets konklusjon om at omsorgslønn ikke har fungert etter intensjonene som en økonomisk sikring til de som pga store omsorgsoppgaver ikke får mulighet til å bli selvforsørget gjennom arbeid.

Det foreslås å opprette en ordning hvor pårørende får timebetalt etter en vurdering fra kommunen. Omsorgslønn/pleiepenger den pårørende evt. har mottatt faller bort, det gjør også

den skattefrie hjelpestønad som den pleietrengende evt. mottar.

NTL savner en vurdering av de økonomiske konsekvensene en slik omlegging vil få for både den pårørende og den som mottar pleie. NTL frykter at omleggingen vil gi en svært stor økonomisk forverring for den pleietrengende og den pårørende.

Ved tidligere omlegging av økonomiske rettigheter skjermes mottakere for endringer som får negativ økonomisk effekt. De som hadde fått et vedtak om hjelpestønad til hjelp i huset, fikk for eksempel beholde hjelpestønadene og ordningen ble kun lukket for nye søkere. NTL krever at denne praksis videreføres.

NTL savner også en dypere vurdering av effekter ved en flytting av økonomisk støtte fra den pleietrengendes egen hånd til den som utøver pårørendeomsorg. Vi undres over vurderingene av pleietrengendes autonomi.

Rettighet vs. behovsvurdering

Utvalget har fått som mandat å holde seg innenfor dagens økonomiske rammer til pårørendeomsorg. De vil øke tildelingene til pårørende som utøver omsorg og finansiere økningen ved å frata pleietrengende hjelpestønadene de i dag mottar. Utvalget vil med dette prioritere grupper med størst behov.

NTL mener en slik individualisering kan gi en vridning mot de som har ressurser til å framstå som med "størst behov" på bekostning av mer ressursvake grupper.

For å sikre at alle som trenger det får hjelp, må ordningen være mest mulig generell. Ordningene må ikke kreve lange utredninger og komplisert juridiske krav, dersom den skal være tilgjengelig for de med størst behov – uavhengig ressurser. Vi mener rettighetsbaserte ordninger er mer treffsikre enn komplekse behovsvurderinger hvor klagemulighetene i praksis er fraværende.

Vi viser her til tildeling av dagens omsorgslønn, som også skulle treffe de som hadde størst behov. Omsorgslønn som tildeles etter kommunal behovsvurdering, beskrives av utvalget som en lite treffsikker ordning. Allikevel foreslår utvalget nye ordninger som underlegges en tilsvarende kommunal behovsvurdering. NTL frykter at de nye ordningene blir lite treffsikre og like utilstrekkelige som dagens ordninger.

Statlig- vs. kommunal forvaltning

Vi stusser når utvalget hevder at samarbeid mellom NAV og kommunene ikke fungerer og at statlig forvaltning av hjelpestønad forårsaker kasteballeffekter. NAV- reformen ble gjennomført nettopp for å forhindre kasteballeffekter for både arbeids- og velferdsrettede tjenester og stønader fra stat og kommune. NTL anser at de ordninger som omtales her har hørt inn under den offentlige velferds- og arbeidsforvaltningen.

NTL støtter forslaget om at en statlig regulering av nivåer på økonomisk støtte for pårørendeomsorg vil bidra til å sikre likebehandling. NTL mener videre det bør være et statlig ansvar å forvalte/tilstå de foreslåtte stønadene. En statlig forvaltning vil sikre lik tilgang til ordningene, og inngå i et tett, lokalt samarbeid med NAV. NAV vil være sentral i forbindelse med

tilstøtende tjenester/stønader og sikring av arbeidsrettingen

NTL mener at man uansett ordning, må legge mer arbeid i informasjon og gode planleggings- og oppfølgingsverktøy i form av en praktisk rettet veileder for kommunen, med konkrete opplegg for alle kommunens oppgaver i forbindelse med pårørendeomsorg. Det bør bli mulig å gjøre lokale tilpassinger. Veilederen bør også inneholde konkret informasjon om og henvisninger til statlige ordninger som det er naturlig å se den kommunale pårørendeomsorgen i sammenheng med. En slik veileder bør utarbeides i samarbeid med kommunene og bygge på konkrete erfaringer.

Med hilsen
NORSK TJENESTEMANNSLAG

Anita Busch

Dag Westhrin